

פרשת שלח – רביעי

(כו) וידבר יהוה אל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

כֹּה וּמִלִּיל יִי, עִם מֹשֶׁה וְלֹא־הָיוֹן לְמִימֶר.

(כז) עֲדַמְתִּי לַעֲדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה מַלְיָנִים עָלַי אֶת־תַּלְלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מַלְיָנִים עָלַי שְׁמַעְתִּי:

כֹּז עַד אֲמַתִּי, לִכְנָשְׁתָּא בִשְׁתָּא הָדָא, דְּאֲנוּן מִתְרַעֲמִין, עָלַי; יֵת תְּרַעַמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּאֲנוּן מִתְרַעֲמִין עָלַי שְׁמַעְתִּי קְדָמִי.

רש"י ◀ לַעֲדָה הָרָעָה וּגו': אלו המרגלים. מִכָּאן ל"עֲדָה" שְׁהִיא עֲשָׂרָה. אֲשֶׁר הִמָּה מַלְיָנִים: אֵת יִשְׂרָאֵל עָלַי. אֶת־תַּלְלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מַלְיָנִים: הַמְרַגְלִים מַלְיָנִים אוֹתָם עָלַי שְׁמַעְתִּי:

כח אִימֵר לַהֲיוֹן, קִיָּם אָנָּא אִמֵּר יִי, אִם לֹא, כְּמָא דְּמִלִּילָתוֹן קְדָמִי: כִּין, אַעֲבִיד לְכוֹן.

(כח) אִמֵּר אֱלֹהִים חִי־אֲנִי נֹאמֶר יְהוָה אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּם בְּאָזְנִי כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם:

כח אִימֵר לַהֲיוֹן, קִיָּם אָנָּא אִמֵּר יִי, אִם לֹא, כְּמָא דְּמִלִּילָתוֹן קְדָמִי: כִּין, אַעֲבִיד לְכוֹן.

(כט) בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פְּגִרְיָכֶם וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־מִסְפָּרָכֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַלָּה אֲשֶׁר הִלִּינְתֶּם עָלַי:

כט בַּמִּדְבָּרָא הַדִּין יִפְּלוֹן פְּגִרְיָכוֹן וְכָל מִנְיָנוֹן, לְכָל חֲשַׁבְנוֹן, מִבֶּר עֶסְרִין שָׁנִין, וְלַעֲיָלָא: דִּאֲתַרְעַמְתוּן, עָלַי.

(ל) וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־מִסְפָּרָכֶם: שְׁאֲתֶם נִמְנִין בּוֹ, כְּגוֹן לְצֹאת וְלָבֹא לְצֹבָא וְלַחַת שְׁקָלִים, כָּל־הַמְּנוּיִים לְכָל אוֹתָן מִסְפְּרוֹת יְמֻתוֹ, וְאִלוֹ הֵן "מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְגו'", לְהוֹצִיא שְׁבֻטוֹ שֶׁל לֹוִי, שְׁאִין פְּקֻדֵיהֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים:

ל אִם אֲתוּן, תִּיעֲלוּן לְאַרְעָא, דְּקִיָּמִית בְּמִימְרִי, לְאַשְׂרָא יִתְכּוֹן בַּהּ אֱלֹהִין כָּלֵב בֶּר יִפְנֶה, וְיִהְיוּשׁוּעַ בֶּר נִוִן.

(לא) וְטַפְכֶּם אֲשֶׁר אִמַּרְתֶּם לְבִזּוֹ יְהוָה וְהִבִּיאתִי אֹתָם וְיָדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר מְאֻסָּתָם בָּהּ:

לא וְטַפְלָכוֹן דִּאֲמַרְתוּן, לְבִזָּא יְהוֹן: וְאַעֲלִי יִתְהוֹן וְיָדְעוּן יֵת אַרְעָא, דְּקִצְתוּן בַּהּ.

(לב) וּפְגִרְיָכֶם אֹתָם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה:

לב וּפְגִרְיָכוֹן, דִּילְכוֹן יִפְּלוֹן, בַּמִּדְבָּרָא הַדִּין.

רש"י ◀ וּפְגִרְיָכֶם אֹתָם: כְּתַרְגוּמוֹ (דִּילְכוֹן) לְפִי שְׁדִבֵּר עַל הַבָּנִים לְהַכְנִיסָם לְאַרֶץ, וּבִקְשׁ לומר: "וְאַתָּם תָּמוּתוּ", נֹפֵל לִשׁוֹן זֶה כִּאֵן לומר "אֹתָם":

לג וּבְיָכִיכוֹן יְהוֹן מֵאֲחֵרִין בַּמִּדְבָּרָא, אַרְבַּעִין שָׁנִין, וְיִקְבְּלוּן, יֵת חוֹבִיכוֹן עַד דִּיסוּפוֹן פְּגִרְיָכוֹן, בַּמִּדְבָּרָא.

(לג) וּבְנִיכֶם יִהְיוּ רַעִים בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנִשְׂאוּ אֶת־זִנְתֵיכֶם עֲדִיתָם פְּגִרְיָכֶם בַּמִּדְבָּר:

לג וּבְיָכִיכוֹן יְהוֹן מֵאֲחֵרִין בַּמִּדְבָּרָא, אַרְבַּעִין שָׁנִין, וְיִקְבְּלוּן, יֵת חוֹבִיכוֹן עַד דִּיסוּפוֹן פְּגִרְיָכוֹן, בַּמִּדְבָּרָא.

רש"י ◀ אַרְבָּעִים שָׁנָה: לֹא מֵת אֶחָד מֵהֶם פָּחוֹת מִבֶּן שָׁשִׁים, לְכָךְ נִגְזַר אַרְבַּעִים, כְּדִי שִׁיְהִיו אוֹתָם לְכָל־שָׁשִׁים. וְשָׁנָה רִאשׁוֹנָה הִיְתָה בְּכָל־וָאֶף־עַל־פִּי שְׁקֻדָּמָה לְשַׁלּוּחַ הַמְרַגְלִים, לְפִי שְׁמַשְׁעִשוּ אֶת הָעֵגֶל עַל־תָּהָ גִזְרָה זֹאת בְּמַחֲשָׁבָה, אֲלֹא שֶׁהִמְתִּין לָהֶם עַד שֶׁתִּתְמַלֵּא סֵאתָם, וְזֶהוּ שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת לב): "וּבָיֹום פְּקָדִי" בַּמְרַגְלִים, "וּפְקָדְתִּי עֲלֵיהֶם חֲטֹאתֶם". וָאֶף כִּאֵן נֶאֱמַר "תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנוֹתֵיכֶם" וְלֹא עֲוֹנוֹתָם שְׁתֵּי עֲוֹנוֹת: שֶׁל עֵגֶל וְשֶׁל תַּלְוִנָה, וְחָשַׁב לָהֶם בְּמִנִּין חֲיֵיהֶם מִקְצַת שָׁנָה כְּכֹלָה, וְכִשְׁנִכְסּוּ לְשַׁנַּת שָׁשִׁים מֵתוּ אוֹתָם שֶׁל בְּנֵי עֶשְׂרִים. וְנִשְׂאוּ אֶת־זִנְתֵיכֶם: כְּתַרְגוּמוֹ: "וְיִקְבְּלוּן יֵת חוֹבִיכוֹן":

לד בְּמִנִּין יוֹמִיא דִּאֲלִילָתוֹן יֵת אַרְעָא, אַרְבַּעִין יוֹמִין יוֹמָא לְשִׁתָּא יוֹמָא לְשִׁתָּא תִקְבְּלוּן יֵת חוֹבִיכוֹן, אַרְבַּעִין שָׁנִין; וְתִדְעוּן, יֵת דִּאֲתַרְעַמְתוּן עָלַי.

(לד) בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־תֵּרַתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנוֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה וְיָדַעְתֶּם אֶת־הַנּוֹאֲתִי:

לד בְּמִנִּין יוֹמִיא דִּאֲלִילָתוֹן יֵת אַרְעָא, אַרְבַּעִין יוֹמִין יוֹמָא לְשִׁתָּא יוֹמָא לְשִׁתָּא תִקְבְּלוּן יֵת חוֹבִיכוֹן, אַרְבַּעִין שָׁנִין; וְתִדְעוּן, יֵת דִּאֲתַרְעַמְתוּן עָלַי.

רש"י ◀ אֶת־הַנּוֹאֲתִי: שֶׁהִנֵּיאֹתָם אֵת לִשׁוֹן הַסֵּרָה, כְּמוֹ (בַּמִּדְבָּר ל): "כִּי־הִנֵּיא אֲבִיָּה אֹתָהּ":

לה אִם אָנָּא יִי, גִּזְרִית בְּמִימְרִי, אִם לֹא דֹא אַעֲבִיד לְכָל כְּנִשְׁתָּא בִשְׁתָּא הָדָא, דְּאֲזַמְנוּ עָלַי; בַּמִּדְבָּרָא הַדִּין יְסוּפוּן, וְתִמְזַן יְמוּתוֹן.

(לה) אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא | זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתְמוּ וְשָׁם יָמוּתוּ:

לו וְגִבְרִיא, דְּשַׁלַּח מֹשֶׁה לְאַלְלָא יֵת אַרְעָא; וְתִבּוּ, וְאַרְעִימוּ עַל־הִי יֵת כָּל כְּנִשְׁתָּא, לְאַפְקָא שׁוּם בִּישׁ, עַל אַרְעָא.

(לו) וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דְבַת־הָאָרֶץ רָעָה בַּמִּגְפָּה לִפְנֵי יְהוָה:

לו וּמִיתוּ, גִּבְרִיא, דְּאִפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ, עַל אַרְעָא בְּמוֹתָנָא, קָדָם יִי.

רש"י ◀ בַּמִּגְפָּה לִפְנֵי ה': בְּאוֹתָהּ מִיתָה הִהְגִּינָה לָהֶם מִדָּה כְּנָגַד מִדָּה: הֵם חָטְאוּ בְּלִשׁוֹן וּנְשַׁתְּרַבֵּב לְשׁוֹנָם עַד טַבּוֹרָם וְתוֹלְעִים יוֹצְאִים מִלְשׁוֹנָם וּבָאִין לְתוֹךְ טַבּוֹרָם, לְכָךְ נֶאֱמַר "בַּמִּגְפָּה" וְלֹא "בַּמִּגְפָּה". וְזֶהוּ "לִפְנֵי ה'", בְּאוֹתָהּ הִרְאוּהָ לָהֶם עַל־פִּי מִדּוּתֵיוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שֶׁהוּא מוֹדֵד מִדָּה כְּנָגַד מִדָּה:

לז וּמִיתוּ, גִּבְרִיא, דְּאִפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ, עַל אַרְעָא בְּמוֹתָנָא, קָדָם יִי.

(לז) וַיַּהֲשִׁיעַ בֶּן־נֹון וְכָלֵב בֶּן־יִפְנֶה חַיֵּי מוֹדֵאֲנָשִׁים הָהֵם הַחֲלָכִים לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ:

לח וְיִהְיוּשׁוּעַ בֶּר נִוִן, וְכָלֵב בֶּר יִפְנֶה, אֲתַקִּימוּ מִן גִּבְרִיא הָאֲנוּן, דְּאֲזַלוּ לְאַלְלָא יֵת אַרְעָא.

רש"י ◀ וַיַּהֲשִׁיעַ... וְכָלֵב... חַיֵּי: מַה תִּלְמוּד לומר "חַיֵּי מוֹדֵאֲנָשִׁים הָהֵם"? אֲלֹא, מִלְּמַד שֶׁנִּטְלוּ (ב"ב קיז) חֲלָקִים שֶׁל מְרַגְלִים בָּאָרֶץ וְקָמוּ תַּחְתִּיכִם לְחַיִּים:

לח וְיִהְיוּשׁוּעַ בֶּר נִוִן, וְכָלֵב בֶּר יִפְנֶה, אֲתַקִּימוּ מִן גִּבְרִיא הָאֲנוּן, דְּאֲזַלוּ לְאַלְלָא יֵת אַרְעָא.

(ט) וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶת־הַדִּבְרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּאֲבָלוּ הָעָם מְאֹד:

לט וּמִלִּיל מֹשֶׁה יֵת פִּתְגָמִיא הָאֵלִין, עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; וְאִתְאַבְלוּ עִמָּא, לְחַדָּא.

(י) וַיִּשְׁכְּמוּ בִּבְקָר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשֵׁי־הָהָר לֵאמֹר הִנֵּנוּ וְעַלֵּינוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי חָטֵאנוּ:

מ וְאַקְדִּימוּ בַּצִּפְרָא, וּסְלִיקוּ לְרִישׁ טוּרָא לְמִימֵר: הָא אֲנַחְנָא, סְלָקִין לְאַתְרָא דְּאִמֵּר יִי אַרִי חַבְנָא.

רש"י ◀ אֶל־רֹאשֵׁי־הָהָר: הוּא הַדֶּרֶךְ הָעוֹלָה לְאַרֶץ יִשְׂרָאֵל. הִנֵּנוּ וְעַלֵּינוּ אֶל־הַמָּקוֹם: לְאַרֶץ־יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר־אָמַר ה': לְתַתָּה לָנוּ, שָׁם נַעֲלֶה. כִּי חָטֵאנוּ: עַל אֲשֶׁר אָמַרְנוּ: "הֲלֹא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרִימָה":

מ וּמִיתוּ, גִּבְרִיא, דְּאִפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ, עַל אַרְעָא בְּמוֹתָנָא, קָדָם יִי.

(יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְמֹה זֶה אֹתָם עֹבְרִים אֶת־פִּי יְהוָה וְהוּא לֹא תַעֲלֶח:

מא וְאַמֵּר מֹשֶׁה, לְמָא דִּין אֲתוּן עֹבְרִין עַל גִּזְרֵת מִימְרָא דִּיִּי; וְהִיא, לֹא תַעֲלַח.

רש"י ◀ וְהוּא לֹא תַעֲלַח: זֶה שְׁאֲתָם עוֹשִׂין, לֹא תַעֲלַח:

מב לֹא תִסְקוּן, אַרִי לִית שְׂכִינְתָּא דִּיִּי בִינְיָכוֹן; וְלֹא, תִתְבַּרוּן, קָדָם, בַּעֲלִי דְּבִיכּוֹן.

(יב) בִּי הַעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי שָׁם לִפְנֵיכֶם וּנְפַלְתֶּם בְּחֶרֶב כִּי־עֹלְכֵן שְׁבַתְלָם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה יְהוָה עִמָּכֶם:

מג אַרִי עֲמַלְקָא וְכַנְעֲנָא, תִּמְזַן קְדָמִיכוֹן, וְתַפְלוּן בְּחֶרֶבָא: אַרִי עַל כִּין תִּתְבוּן מִבְּתַר פִּלְחָנָא דִּיִּי, וְלֹא יִהִי מִימְרָא דִּיִּי בְּסַעֲדָכוֹן.

(יג) וַיַּעֲשִׂיתָם אִשָּׁה: אִין זֶה צוּרִי, אֲלֹא: כִּשְׁתַּבּוּאוּ שָׁם וְתַעֲלֶה עַל לְבַבְכֶּם לַעֲשׂוֹת אִשָּׁה לַה' רִיחַ נִיחַח: שִׁיְהִיה נַחַת רוּחַ לִפְנֵי. לְפִלְא־נֶדֶר אוֹ בְּנִדְבָה: אוֹ שְׁתַּעֲשׂוּ הָאִשָּׁה בְּשִׁבִּיל חוֹבַת מוֹעֲדֵיכֶם, שְׁחִיבְתִּי אֲתָכֶם לַעֲשׂוֹת בְּמוֹעֵד:

מג אַרִי עֲמַלְקָא וְכַנְעֲנָא, תִּמְזַן קְדָמִיכוֹן, וְתַפְלוּן בְּחֶרֶבָא: אַרִי עַל כִּין תִּתְבוּן מִבְּתַר פִּלְחָנָא דִּיִּי, וְלֹא יִהִי מִימְרָא דִּיִּי בְּסַעֲדָכוֹן.

(יד) וַיִּקְרִיב הַמִּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה סֵלֶת עֶשְׂרוֹן בָּלוּל בִּרְבִּיעִית הַהֵין תַּעֲשֶׂה עֲלֵיהֶעֱלָה אוֹ לִזְבַּח לִבְבֶּשׁ הָאֲחֵר:

מד וְאַרְשִׁעוּ, לְמִסְק לְרִישׁ טוּרָא; וְאֲרוֹן קִיָּמָא דִּיִּי וּמֹשֶׁה, לֹא עָדוּ מִגּוֹ מִשְׁרִיתָא.

רש"י ◀ וַיַּעֲשִׂיתָם אִשָּׁה: אִין זֶה צוּרִי, אֲלֹא: כִּשְׁתַּבּוּאוּ שָׁם וְתַעֲלֶה עַל לְבַבְכֶּם לַעֲשׂוֹת אִשָּׁה לַה' רִיחַ נִיחַח: שִׁיְהִיה נַחַת רוּחַ לִפְנֵי. לְפִלְא־נֶדֶר אוֹ בְּנִדְבָה: אוֹ שְׁתַּעֲשׂוּ הָאִשָּׁה בְּשִׁבִּיל חוֹבַת מוֹעֲדֵיכֶם, שְׁחִיבְתִּי אֲתָכֶם לַעֲשׂוֹת בְּמוֹעֵד:

מד וְאַרְשִׁעוּ, לְמִסְק לְרִישׁ טוּרָא; וְאֲרוֹן קִיָּמָא דִּיִּי וּמֹשֶׁה, לֹא עָדוּ מִגּוֹ מִשְׁרִיתָא.

(טו) וַיִּזְנוּ לְנֶסֶךְ שְׁלִשִׁית הַהֵין הַמִּקְרִיב רִיחַ־נִיחַח לַיהוָה:

מז וְחִמְרָא לְנִסְכָּא, תַּלְתּוֹת הִינָא, תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעֲוָא, קָדָם יִי.

רש"י ◀ אוֹ לֹאִיל: וְאִם אִיל הוּא. (מִנְחֹת צא) וְרִבּוּתֵינוּ דִּרְשׁוּ: "אוֹ" לְרִבּוֹת אֶת הַפִּלָּס לְנִסְכֵּי אִיל. (חולין לב):

מז וְחִמְרָא לְנִסְכָּא, תַּלְתּוֹת הִינָא, תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעֲוָא, קָדָם יִי.